

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneliği, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: IV

Ankara , 15 Teşrinisani , 1928

Sayı: 103

Bir rehber

Halk bilgisi toplayıcılarına rehber

[Halk bilgisi derneği neşriyatından.]
sayı: 1 — Ankara — 1928

Halk bilgisi derneği, memlekette folklor etrafında çalışanlar için bir rehber neşretti. Derneğin neşriyatının ilk sayısını teşkil eden rehber, üç küçük formadan ibaret bir risale hâlinindedir.

Birinci kısım: umumî mütalalar, halk bilgisinin mevzuu, usulu, gayesi;

İkinci kısım: halk bilgisinin kadroları, muhtelif sahalara ait maddeler.

Üçüncü kısım: dile, musikiye, iktisadiyata ait izahnameler.

Bu kısımlardan her biri başlıbaşına ehemmiyeti haizdir. Birinci kısım dernekçilerin ne üzerinde, nasıl ve niçin çalışacaklarına cevap veriyor: mevzu ilmin metodudur, gaye halkı yükseltmek ve asra, medeniyete doğru götürmektir. Rehberin, halk bilgisinin gayesini anlatan kısmının şu satırlarını nakl ediyoruz.

“Dernekçilerin, derneğin mesai ve hedeflerini tahakkuk ettirmek için bütün kuvvetleriyle çalışırken bilhassa bir noktayı göz önünden uazk tutmamalı, yaptıkları işin millî hayata parlak bir istiklâl vaadeden bir faaliyet olduğunu bilerek onun asıl, yüksek heyecanını kalplerinde daima artan vealevlenen bir kudret ile yaşatmalıdırlar.”

İkinci kısım, dernekçilerin hangi sahalarda, hangi maddeler üzerinde çalışacaklarını izah ediyor. Evela

muhiiti tanıyalım, tetkik edeceğimiz kasabanın, köyün tarihine, coğrafiyasına, hayvanî ve nebati bilgilerine vakıf olalım. O muhit hakkında işe yarar umumî malumat sahibi olmağa çalışalım. Bundan sonra sahaya küçülterek halk evine, halk evinin içindeki çalışma hayatına nüfuz ederiz, bir çok kelimeler, tabirler tespit eyleriz iptidaî telek-kileri yakalarız.

Gezilen, yenen, içilen şeylere halkın adetlerine ve an'anelerine ait malûmat toplarız, bunlar yapılacak tetkiklerin maddî mâşerî aksamıdır. Bir de o muhitin maneviyeti vardır. İtikatlar şiirler, sihirler, terennümler, menkabeler, rakıslar hukukî örfler ve teamüller bu maneviyatın başlıca cepheleridir. Rehberin bu kısmı, işte bu sahalarda üzerinde tesadüf edilecek maddelere işaret ediyor. Bunlar toplandıktan sonra onun üzerinde çok şeyler yapılır. Bir defa dil inkılabının başladığı şu zamanlarda, muhtaç olduğumuz halis türkçeyi elde ederiz. İlmimizi, felsefemizin istilahlarını yaratırız. Yeni türk dilini buluruz. Hulasa temin edeceğimiz istifadeler sayısızdır. Her şeyden evel bunların usuller dahilinde toplanması lâzımdır. İctimaî işlerimizde (Snelman) ların o zaman nasıl taaddüt ettiğini, artık müneverce bilinen ve elinden tutulan halkın nasıl yükseldiğini görürüz. Kadrolar ve maddeler, hey'eti ümumiyesile, toplayıcılara yol gösteren işaretler mahiyetindedir.

Fakat sadece işaret kâfi değil. İşaretleri yaptıktan sonra onların arkasından nasıl gidileceğini anlatmak icabeder. Rehberde on beş

kadro vardır. Her kadro için bir kaç sayfa izahname görülmektedir. Bununla beraber, bu üç izahname en lüzumlu olanlarıdır. Dernek, bilahare her kadroya ait izahnameleri neşredeceğini vadediyor.

Neşredilen izahnamelerin ilki derneğin idare hey'eti azasından Hasan Fehmi B. tarafından kaleme alınan ve dil tetkiklerine taallük eden kısımdır. Hasan Fehmi B. bu nevi tetkiklerde yorulmuş, çalışmış bir bilgiç sıfatıyla çok ciddi müşahhas ve elzem malûmat vermektedir. Harf inkılabı yapılırken ona müvazi olarak yürüyen dil inkılabı için çalışan memleket gençleri, Hasan Fehmi beyin izahnamesinde tutunacak ve yardım istenecek noktalar bulacaklardır. Dernek azasından Mahmut Rağıp B. musiki tetkikleri hakkındaki izahnamesi de hususî bir ehemmiyete maliktir. Paris muzikoloji cemiyetinin de genç bir rüknü olan, bir uzvu bulunan Mahmut Rağıp beyin verdiği malûmat, millî musikininkin inkişafını hazırlayacak halk tetkikleri için büyük faydalar vadediyor. Rehber, dil, ve musiki gibi kısımlar meyanında iktisadî hayata da ehemmiyet atfetmiştir. Dernek irşat encümeni azasından İsmail Hüsrev beyin kaleme aldığı maddeler, halk iktisadiyatında müdekkiklerin ne gibi noktalar araştıracaklarını gösteriyor. Elhasıl ihtiva ettiği bahslar, bizde, üzerinde hiç yürünülmemiş bir sahaya aittir. Memlekette Folklor karşı uyandığını gördüğümüz temayülü ilmî bir şekilde kuvvetlendircek usulî malûmatın zubdesini, bu küçük kitapta toplanmış görüyoruz. Onu bütün münevverlerimize ehemmiyetle tavsiye etmek bir vazifedir.
